

Беларуская КРЫНІЦА

Палітычная, Грамадзяная і Літэратурная Газэта.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, Людвісарская 1-19. (Wilno, Ludwiskarska 1-19)
Рэдакцыя адчынена ад 9 гадз. ран да 4 гадз. веч.

Цэны абвестак паводле ўмовы.

"Бел. КРЫНІЦА" каштуе на год—4 зл., на паўгода —
2 зл., на 3 месяцы — 1 зл. Заграніцу ўдвай даражэй.
ГАЗЭТА ВЫХОДЗІТЬ РАЗ У ТЫДЗЕНЬ.

Што нас дзеліць?

Па ліквідацыі „Грамады“ некаторыя з яе павядыроў палітычную арыентацыю савецкую зьмянілі на польскую. Стварылі яны з некалькіх асоб палітычную групу — так званую беларускую санацыю ці лепш — кірунак беларуска-польскай угоды.

Беларускі незалежны палітычна-грамадзкі кірунак, у склад якога ўваходзіць БХД, Сялянскі Саюз і Беларускае Праваслаўнае Аб'яднаньне, да гэтай групы ўгадовай адвёсься апызыцыйна і крытычна, так як і да самога ўраду. Між гэтымі групамі пачалася часта дужа вострая барацьба на газэтных балонках, сутнасьць якой часта ня кожны разумее, або разумее яе дужа пасвойму.

Мы ўважаем, што кожны народ, асабліва жывучы ў чужой дзяржаве, мусіць мець рэальны палітычны кірунак, якія рознымі дарогамі, але да адной імкнучца мэты — да поўнага адраджэньня і вызваленьня народу і якія ўзаемай ідэавай барацьбой шляхі гэта вышывяляюць, здабываюць для народу належныя правы ў давай дзяржаве і гадуюць адпаведна народ да здабыцьця апошніх ягоных ідэалаў.

У ліку гэтых розных палітычных і грамадзкіх кірункаў у кожным народзе звычайна бывае дзьмі мусіць быць кірунак больш ці менш настроены да ўраду ўгадова, кірунак звычайна ня надта ўдзячны і ня надта прыемны. Мэта такога кірунку — бараніць прада урадам правы свайго народу і здабываць для яго ўсё тое, што гэтаму народу, нараўні з усімі грамадзянамі ў дзяржаве, належыцца. Аднак гэтка палітычная група мае права і нават абавязак існаваць у пэўных толькі грамадах і пры пэўных толькі варунках; гэта знача — пакуль гэтка група ўгодай сваёй сапраўды дае народу рэальныя вынікі і пакуль дзейць у грамадах, у якіх яна ня шкодзіць народнай справе і існуе ня коштам гэтай справы. Калі-ж для якой угадовай палітычнай групы ўспомненых варункаў няма, яна ў пару павінна спыніць сваю працу і або адвесьці на бок, або пашукаць сабе іншых дарог, сапраўды рэальных і ідэйных для барацьбы за вызваленьне народу.

Вось-жа з угадай беларускай іменна далёка ня ўсё тут у парадку. Прадусім яна праз некалькі гадоў свайго існаваньня нічога ад ураду для беларускага народу не здабыла, ды горш таго — пры ёй ліквідуецца рэшткі беларускага школьніцтва, якое пачалося бяз угоды і пэўнае ж без яе існавала-б, ці ліквідавалася-б, ня горш, як пры ёй.

Узноў-жа сымпаты сваё ў польскага ўраду, няведама дзяля чаго, беларуская ўгада здабывае коштам беларускіх і незалежных ад ураду груп, коштам нават беларускага народу. Яна вядзе безаглядную, пераважна ільжывую атаку — пэўнае ж дзеля дагадзеньня ўраду — на беларускія апызыцыйныя арганізацыі ня толькі палітычныя, аб'яднаньня ў Бел.Нац.Камітэт, але так-жа на культурныя і акадэмічныя, як Беларускае Інстытут Гападаркі і Культуры і Беларускае Друкарня ім. Фр. Скарыны. Дзеля гэтай-жа мэты яна проста з праступнай смеласьцяй карыстаецца Віленскай Беларускай Гімназіяй, якая становіць галоўную апору ўсёй угадовай яе палітыкі і якая сяння бадай адна ўваходзіць у склад палітычнай экспэратуры беларускай угоды так зв. „Цэнтрсаюзу“. Гэтка палітыка адбываецца сапраўды коштам беларускай народнай душы, бо дзякуючы гэтай палітыцы калечыцца маладая душа беларуская і падрываецца да гімназіі ў народзе давер і павага.

Для тых-жа безузаемных сымпатыяў прада урадам беларуская ўгада закладае ультра-

ўгадовую, пазбаўленую ўсякай народнай ідэалогіі, студэнскую арганізацыю „Скарыня“, якая, як відаць з дасюльшняй яе дзейнасьці, мае за заданьне апанаваньне усё беларускае студэнства, арганізаванае ў свой асобны Студэнскі Саюз у Вільні.

Беларуская ўрада ўгода сваёй працай деарганізуе і дэморалізуе здаровую беларускую палітычную думку і агулам беларускі народ. Яна, жадаючы пакрыць праўдзівы твар свой, сваю безнадзейную любоў да польскага ўраду, заве сваю ўгадовую акцыю акцыяй адзіна народнай, незалежнай і сапраўды толькі вядучай да мэты. У выніку гэтай яе працы народ беларускі замест гадавацца палітычна на моцных ідэах і глыбока этычных падставах, сапраўды пеуецца і аслабэвае, бо вучыцца прымаць фальш за праўду, суррагат за ідэал праўдзівы, або пазнаўшы ўсю ўнутраную ману і пустату гэткай палітыкі, апускае рукі ды нават пераходзіць у варожы лагер. Урад-жа звычайна на такую палітыку глядзіць прыхільна, бо надта танным коштам, беларускімі-ж рукамі, аслабляецца апазыцыйна да ўраду народны беларускі рух.

З гэтага ўсяго, толькі з-большага закранутага, бачым, што варункаў і грамад, у якіх можа мець месца кожная ўгода, беларуская ўгода ня мае і дзейнасьць яе ўжо яўна перайшла тэра грамад, у якіх з этычнага, грамадзкага і беларуска-народнага пункту гледжанья было-б можа ёй дзейць.

Ня глядзячы аднак на гэта беларуская ўгода з упорыстасьцяй годнай лепшай справы безнадзейна трымае на сваім, ня маючым ніякага апраўданья, становішчы. Праўда, уся гэтая справа з боку пыхалёгічнага павядыроў яе і бадай адзіных сяброў (Луцкевіч і Астроўскі) тлумачыцца проста. Гэта людзі, якія з натуры зьяўляюцца опартуністамі, якія з лёгкасьцяй і з спрытам акробатаў скачаць ад выпадкаў да выпадкаў і для якіх праца ідэйная на падставах хоць крыху ідэалёгічных цалком незразумелая. Да таго-ж хворая амбіцыя А. Луцкевіча ніколі яму не пазваляе прызнацца да зробленага глупства; найвышэй у гэтых выпадках, якіх поўнае жыцьцё ягонае, патрапіць ён сваё памылкі, сваё палітычныя банкротствы, яўна разьмінаючыся з праўдай, улажыць на свайго палітычнага праціўніка, як гэта ён робіць з намі стала і як зрабіў з паслом Ярэмічам, які мусіў шукаць справядлівасьці ад клявты ягонага „Бел. Звону“ аж у Судзе Маршалка Сойму, дзе справядлівасьць гэнэ, на вялікую ганьбу „нашым“ угадоўцам, звашоў сапраўды.

Аднак гэта пыхалёгічнае зразуменьне няўдачных беларускіх байцоў за ўгоду з польскім урадам, не дае нам яшчэ права маўчаць аб гэтым, а наадварот — наша зразуменьне гэтага ў імя агульнага дабра ўскладае на нас абавязак шырока гэта тлумачыць грамадзянству і народу.

Калі мае быць ўгода, дык мусіць быць сапраўды этычнай і карыснай народу. Калі-ж гэтага няма — яна мусіць спыніць сваё існаваньне. Беларуска ўгода, як гэта ўсе добра бачаць, ня мае ніякага апраўданья на сваё гэткае існаваньне, якім яно ёсьць сяння.

Гэтка наш пагляд і пагляд гэты розніць нас істотна ад пачынаньняў Луцкевіча і Астроўскага. І дзеля гэтага вь можа быць мовы абі аб спыненьні ідэйнай нашай барацьбы з угадай, абі аб вейкім з ёй аб'яднаньні, бо адно і другое вядзе дарогай да поўнай ліквідацыі апошніх сапраўды беларускіх незалежных ідэйных асяродкаў.

3 газэт.

Несьвядомасьць ці злая воля?

12 г. м. меўся адбыцца Агульны Сход Т-ва Беларускай Школы ў Вільні. Адміністрацыйныя польскія ўлады аднак не далі на гэта дазволу і, сьледам за іншымі, зачынілі гуртскі ТБШ ў Вільні на Новым Сьвеце. Таго-ж самага дня 12 г. м. вейкім безадказным сілам уздумалася рабіць нейкую „дэмонстрацыю“ на вуліцах Вільні. Сабраўшы ўсе гэтыя факты, а яшчэ незарэчыўшы больш іх навядумываўшы, ведамы з свайго беларусажэрства „Dziennik Wileński“ ў № 108 перамяшаў гарох з капустай і за ўсё ліха зрабіў адказным Беларуска Інстытут Гападаркі і Культуры.

І чаго толькі тут „Dz. Wil.“ не начоў? — Возьмем папарадку і толькі найважнейшае. Вось-жа „Dz. Wil.“ цьвердзіць, што: 1. у Вільні на Новым Сьвеце быў зачынены гурток Інстытуту, 2. што Інстытут і ТБШ — гэта бадай адно і тое самае, а іхны органам ёсьць „Бел. Крыніца“, 3. што Гурткі Інстытуту зьяўляюцца экспэзітурамі камсамолу, маюць шмат грошай, якія дастаюць з Менску, што 4. „Бел. Крыніца“ „ларма“ раздзяляе нейкія бібліятэкі, якія „вармальным шляхам улады маглі-б сганфискаваць“ і г. д. і г. д., што раз, то заядлейшым товам цкучы на Б. Інстытут Г. і К. як сваіх няшчасна-„ваажных“ чытачоў, так і паліцыйныя ўлады.

Не без значэньня пры гэтым ёсьць факт, што пісакі „Dz. Wil.“ так залгаліся, што пачалі прычыць самі сабе(!) А калі ім было прыпомнена аб гэтым, дык з лёгкім сэрцам памінулі ўсё істотнае, адгаварыліся „памылкай“ і, перавярнуўшы ката хвостом наперад, зрабілі гэтым разам ужо Б. Інстытут Г. і К. органам „Беларускай Крыніцы“ (перш было наадварот). Гэта называецца мусіць „папольску“ сумленнай журналістыкай? — Палюдзку-ж бяручы справу дык гэта простае ашуканства!

А дзеля таго, што несвядомасьці ў так элемэнтарных праўдах у рэдактароў „Dz. Wil.“ усё-ж дапусьціць трудна, астаецца альтэрнатыва другая — злая, але здэцыдаваная воля шкодзіць беларускасьці на кожным кроку: проці людзкой дурнаты сьгонья ўсякая мэдыцына ішчэ бязсільная і ніякая аптэка ня мае дыкарства.

Пакідаючы гэтым разам на старане справу, як Б. Інстытут Г. і К. захоча зарэгаваць на відавочны паклёп, мы за сябе адзначым толькі, што ўважаем за свой нацыянальны абавязак аб'ектыўна інфармаваць нашых чытачоў аб усім беларускім жыцьці, ня выключачы з гэтага і Т-ва Б. Ш., прынамся да часу, пакуль яно ня мае свайго ўласнага прэсавага органу.

р.

Мала прачытаць газету самому:
т р э б а
яе прачытаць сабраным суседзям разам!

Аднаго тут у гэтай барацьбе астаецца толькі пажадаць, каб яна была па магчымасьці культурная, ідэйная і каб апіралася на праўдэ і на шчырым пракаваньні. Вось-жа, праводзячы нашу грамадскую і палітычную працу, мы заўсёды гэтак наступалі і гэтак думаем пашукаць выхаду.

